

Berlin – Rampa w Grunewald – tor 17

Historia

Z obozów zbiorczych [*Große Hamburger Straße*] Żydzi doprowadzani byli pieszo lub dowożeni ciężarówkami do pociągów, którymi deportowano ich do gett lub obozów zagłady. Wiele transportów odjeżdżało z toru 17 dworca towarowego Grunewald. Na początku deportacji, w październiku 1941 r., używano jeszcze wagonów osobowych, które od stycznia 1942 r. zastąpiono wyłącznie wagonami bydłecymi. Do stycznia 1945 r. z Berlina deportowano ponad 57 tys. Żydów, z czego zamordowanych zostało **55 696**.

Christoph Kreuzmüller

Pamięć

Kiedy umieszczane tu od lat 50. rozliczne tablice pamiątkowe ustawicznie „znikały”, w 1987 r. z inicjatywy kościelnej na placu przed dworcem odsłonięty został pomnik, zrobiony z podkładów kolejowych. W 1991 r. – w 50. rocznicę pierwszej deportacji – odsłonięto kolejny pomnik: jest on dziełem polskiego artysty Karola Broniatowskiego i pokazuje schematyczne odciski ludzkich sylwetek w długiej betonowej ścianie. Wzdłuż niej dochodzi się do historycznej rampy załadunkowej, która w latach 1997-98 została uznana za oficjalne miejsce pamięci. Na brzegu zarośniętych peronów została wpuszczona w peron wykuta ze stali data odjazdu, miejsce docelowe i liczba deportowanych każdego z 186 odchodzących stąd transportów.

Również na moście Putlitzbrücke [przy stacji S-Bahn Westhafen], który biegnie nad terenem dworca towarowego Moabit, od 1987 r. znajduje się pomnik. Na innych berlińskich dworcach deportacyjnych – Anhalter Bahnhof i Lehrter Bahnhof [dzisiaj Hauptbahnhof] – nie ma żadnych pomników ani informacji.

Christoph Kreuzmüller

Informacje praktyczne

Berlin – Rampa w Grunewald – tor 17

Pomniki znajdują się przy stacji S-Bahn Grunewald, gdzie można dotrzeć bezpośrednio z dworców głównych w Poczdamie i Berlinie.

Grunewald, Berlin